

KESKI-SUOMEN ELY-KESKUKSEN VESIHOIDON YHTEISTYÖRYHMÄN KOKOUS

Aika 20.5.2015 klo 13.00–15.30

Paikka Veranta neuvotteluhuone, Keski-Suomen ELY-keskus, Jyväskylä

Läsnä	Kari Lehtinen	Keski-Suomen ELY-keskus (pj.)
	Katja Leskisenoja	Keski-Suomen ELY-keskus (siht.)
	Pasi Huotari	Jyväskylän kaupunki
	Taina Lahtinen-Joensalmi	Keuruun kaupunki
	Pirkko Sihvonen	Äänekosken kaupunki
	Leena Siltaloppi	Vapo Oy
	Anna Riikka Nickull	Metsä Group
	Elina Ojala	Vattenfall Oy
	Jarmo Koskinen	Keski-Suomen liitto
	Juhani Paavola	Luonnonsuojeluliitto, Keski-Suomen piiri
	Pertti Ruuska	MTK Keski-Suomi
	Ilpo Pentinpuro	Metsänhoitoyhdistys, Keski-Suomi
	Seija Tiitinen-Salmela	Suomen metsäkeskus
	Unto Eskelinen	Luonnonvarakeskus
	Timo Hiltunen	Metsähallitus
	Ansa Selänne	Keski-Suomen ELY-keskus
	Kari Illmer	Keski-Suomen ELY-keskus
	Petri Poikonen	Keski-Suomen ELY-keskus
	Timo Sokka	Keski-Suomen ELY-keskus
	Hannu Onkila	Keski-Suomen ELY-keskus

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Kari Lehtinen avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Lehtinen kertoi ajankohtaisia kuulumisia ELY-keskusten YT-tilanteesta, joka päättyy toukokuun lopulla suoritettaviin muutaman irtisanomisiin. Kaiken kaikkiaan irtisanomistarve on KE-SELYssä pienentynyt YT-prosessin aikana. Tähän ovat vaikuttaneet mm. toiminnan tehostaminen, työntekijöille tarjottujen 1+1 pakettien käyttö ja irtisanoutumiset. Lehtisen mukaan

KESELYn ympäristövastuualueen henkilömäärä vähenee eläköitymisten myötä merkittävästi seuraavien kolmen vuoden aikana. Haasteena onkin lainsäädännön mukaisten töiden laadukas toteuttaminen vähenevillä resursseilla. Lehtinen totesi myös, että pinta- ja pohjavesien seurantaan tullaan supistamaan jo ensi vuoden alusta noin 20 %. Lisäksi vesitökunnostusten puolella valtio siirtyy yhä enemmän tekijästä avustusten antajaksi.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen (5.9.2014) pöytäkirja hyväksyttiin.

3. Vesienhoitosuunnitelmaehdotuksista saadut palautteet

Pintavedet (Ansa Selänne, esitys liitteenä 1)

Ansa Selänne esitteli vesienhoitosuunnitelmaehdotuksista saatuja palautteita, joita oli KESELYyn tullut muihin aluekeskuksiin verrattuna runsaasti, yhteensä 62 kappaletta. Suurin osa palautteesta koski VHA 2:sta, sillä valtaosa Keski-Suomen alueesta kuuluu VHA 2:lle. Selänteen mukaan kuulemisvaiheen loppupuolella ollut lehtijuttu näyttää innostaneen kansalaisia antamaan palautetta.

Selänne esitteli palautteista koottua yhteenvetoa, joka koostui seuraavista osioista: yleinen palaute, resurssit, vesienhoidon seurantaohjelma, vesien tila, erityisalueet, vedenkäytön taloudellinen analyysi, tulva-asiat sekä vesien tilaa heikentävä toiminta ja toimenpiteet (sektorikohtaiset toimenpiteet). Lisäksi Selänne käsitteli palauteyhteenvetoa osallistumismahdollisuudesta, kansalaisten kuulemisesta ja vaikutusmahdollisuuksista sekä ympäristöselostuksesta.

Keskustelua käytiin sektorikohtaisista palautteista seuraavasti:

Yhdyskunnat ja haja-asutus

Keskusteltiin jätevesiasetuksen toteuttamisen kokemuksista mm. Äänekoskella, Jyväskylässä ja Keuruulla. Neuvontaa on asukkaille järjestetty ja jätevesijärjestelmien uusimistartetta on runsaasti mutta varsin vähän niitä on toteutettu, odottavalla kannalla ollaan. Pirkko Sihvosen mukaan Äänekoskella keskustelua on herättänyt toiminta-alueiden määrittely ja pysyvyys. Lisäksi osa jätevesijärjestelmän jo uusineista kokee joutuneensa epäoikeudenmukaisesti kohdelluksi.

Teollisuus ja turvetuotanto

Anna Riikka Nickull totesi, että Metsä Fibren rakennushanke Äänekoskella on käynnistynyt ja luonnollisesti vaikutukset vesistöön pyritään minimoimaan. Sihvosen mukaan hankkeen käynnistyminen näkyy Äänekosken ympäristötoimessa työruuhkana, kun toiminnalle haetaan lupia.

Leena Siltaloppi kertoi turveasioiden puhuttavan enemmän Keski-Suomessa kuin muualla päin Suomea. Selänne totesi, että Keski-Suomen turvetuotannon hehtaarimäärät ovat keskimääräistä tasoa, eniten tuotantohehtaareita on Pohjois-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan alueella. Siltalopin mukaan Keski-Suomessa poistuu runsaasti vanhoja tuotantoalueita ja uusia tulee enää vähän tilalle. Lupaprosessit ovat pitkiä ja niistä valitetaan, usein

jopa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Keskustelua käytiin myös kosteikkojen ja kasvillisuuskenttien soveltuvuudesta parhaaksi mahdolliseksi tekniikaksi. Siltaloppi totesi, että on olemassa tutkimustietoa näiden tehokkaasta toiminnasta. Keski-Suomessa ongelmana on, ettei tahdo löytyä luonnontilaista aluetta pintavalutuskenttien perustamiseen.

Jarmo Koskinen totesi, että Keski-Suomen maakuntakaavaa ollaan tarkistamassa. Tarkistus koskee Keski-Suomen maakuntakaavaa, vaihemaakuntakaavoja 1-4 sekä Pirkanmaan maakuntakaavaa Jämsän Länkipohjan osalta. Uudesta maakuntakaavasta tulee yleispiirteisempi kuin mitä tämänhetkiset maakuntakaavat ovat. Turvetuotannon osalta kaavaan ei tehdä yhtä massiivisia selvityksiä kuin edellisellä kerralla.

Maa- ja metsätalous

Pertti Ruuskan mukaan maatalouden ympäristötukijärjestelmä on muuttunut korvausjärjestelmäksi, joten suuria muutoksia alalla on menossa. Selänne totesi, että ennakoarvion mukaan suojavyöhykkeitä ollaan jatkossa perustamassa entistä enemmän. Ruuska kertoi maatalouden osalta ihmetystä herättävän sen, etteivät parin viime vuosikymmenen aikana maataloudessa tehtyjen vesiensuojelutoimien vaikutukset näy vedenlaadun parantumisena.

Metsätalouden osalta Seija Tiitinen-Salmela kertoi, että Kemera-lakia on päivitetty. Lisäksi hän toi esille, että ojitettujen kohteiden ennallista jättäminen on vesiensuojelun kannalta hyvä mahdollisuus. Alueellista metsäohjelmaa (v. 2015 - 2020) päivitettäessä käytetään apuna aikaisempaa enemmän paikkatietoa, jolla löydetään kaikista aremmat alueet. Ohjelma laaditaan vuoden 2015 loppuun mennessä. Timo Hiltunen antoi positiivista palautetta toimenpideohjelman taulukosta, josta nähdään suoraan minkä toimijan on tehostettava vesiensuojelutoimiaan. Tämän muotoista esitystä toivottiin laajempaakin käyttöön. Ylipäätään todettiin, että hyviä käytäntöjä on syytä jakaa eteenpäin.

Pohjavedet (Kari Illmer, esitys liitteenä 2)

Kari Illmer esitteli pohjavesiä koskevaa palautetta. Illmer totesi myös, että viime vuoden aikana pohjavesistä tehdyt haitta-ainetutkimukset ovat antaneet uutta tietoa pohjavesien tilasta. Vesistä on löydetty mm. HM-, PAH-, VOC- ja fenolijälkiä. Ympäristölaatunormin ylityksiäkin tavattiin Kerkkolankankaan, Haapamäen, Hätälänmäen ja Hirvaskankaan pohjavesialueilla. Osa tutkituista alueista saatetaan nimetä riskinalaisiksi pohjavesialueiksi tai jopa kemiallisesta tilaltaan huonoiksi. Suuresta osasta pohjavesialueita, jotka on arvioitu riskinalaisiksi tullaan tarvitsemaan lisätietoja.

Illmer kertoi myös esille tulleesta tapauksesta, jossa kivilouhintaa on tehty pohjavedenpinnan alapuolelta. Toiminnasta on aiheutunut laajoja pohjavesilammikoita, joista toimija on pumpannut vettä naapurin tontille. Kohdetta mietitäänkin nimettäväksi määrällisesti huonoksi pohjavesialueeksi.

4. Kemiallisen luokittelun nykytilanne (Petri Poikonen, esitys liitteenä 3)

Petri Poikonen kertoi kemiallisesta luokittelusta. Poikonen kertasi kemiallisen luokittelu perusteita ja arvioinnissa käytettyjä aineita. Poikosen mukaan osalla kemialliselta tilaltaan hyväksi luokitelluilla vesimuodostumilla on kalojen elohopean laatu normin ylittymisen riski. Suomessa kalojen elohopeapitoisuuden arvioidaan nousseen erityisesti vesistöjen yläjuoksulla ruskeavetisissä järvissä, pääasiassa ilmamassojen mukana tulevan elohopean johdosta. Yli 90 prosenttia Suomen elohopealaskemasta tulee maan rajojen ulkopuolelta kaukokulkeutuneena. Toki myös maanmuokkauksella ja maaperän ominaisuuksilla on vaikutusta elohopean kulkeutumiseen maaperästä vesistöihin.

Poikonen esitteli myös Keski-Suomen ahvenista kerättyjä elohopeatuloksia kartalla. Suurimmat elohopeapitoisuudet löytyvät alueilta, joissa maaperä on turvevaltaista. Mutta myös laskeuman alueellinen painottuminen tietyille kohteille on havaittavissa.

Koko Suomen elohopea-aineisto sijoittuu valtaosin välille 0,1-0,3 mg/kg, keskiarvon ollessa hyvin lähellä normirajoja 0,20-0,22-0,25 mg/kg. Näin ollen erityisesti tapauksissa/tyypeissä joista on vähän havaintoja, sijoittuminen ”riskiin/ei-riskiin” on epävarmaa. Koska kemiallisen luokittelun periaatteita noudattaen raja on epävarmuuksista huolimatta vedettävä johonkin, on päädytty nyt tähän ratkaisuun.

5. Tulvariskien hallinnan ajankohtaiset asiat (Timo Sokka, esitys liitteenä 4)

Timo Sokkan mukaan tulvariskien hallintasuunnitelmat laadittiin vesistöalueittain, joten Keski-Suomea koskivat Kymijoen ja Kokemäenjoen hallintasuunnitelmat. Hallintasuunnitelmassa keskityttiin erityisesti ns. merkittäviin tulvariskialueisiin, joita olivat Kymijoen vesistöissä Kymijoen alaosa ja Jyväskylä tulvariskialue, joka sisältää Jyväsjärven, Päijänteen, Palokkajärven, Tuomiojärven ja Alvajärven ranta-alueita sekä Kokemäenjoen vesistöissä Pori ja Huittinen. Kuulemisaika oli sama kuin vesienhoidon suunnittelussa ja palautteen määrä oli vähäinen. Kymijoen vesistöä koskevina palautteena tuli 16 lausuntoa ja 4 muuta palautetta ja Kokemäenjoen vesistön osalta tuli lausuntoja ja 28 muuta palautetta.

Tulvariskien hallintasuunnitelmien viimeistely tehdään kesän ja alkusyksyn kuluessa ottaen huomioon saatu palaute. Suuria muutoksia ei tule itse asiaan mutta suunnitelmien esitystapaan harkitaan kuitenkin muutoksia joillakin vesistöalueilla. Maa- ja metsätalousministeriö hyväksyy hallintasuunnitelmat 22.12.2015 mennessä. Sokka totesi myös, ettei hallintasuunnitelman toimenpiteiden ja vesienhoidon toimenpiteiden yhteensovittamisessa ole ristiriitoja Kymijoen eikä Kokemäenjoen vesistöalueilla.

6. Vesienhoidon jatkotoimet (Ansa Selänne)

Selänne kertoi, että palautteesta saatu yhteenveto laitetaan internettiin juhannukseen mennessä. Palautetta tullaan käymään läpi valtakunnallisissa sektorikohtaisissa ryhmissä, jotka myös esittävät sen miten palautteeseen reagoidaan.

Selänne totesi, että vesienhoitosuunnitelmien tulee olla valmiit lokakuun loppuun mennessä. Ympäristöministeriön asettama hankeryhmä valmistelee valtioneuvoston perustelumuistia, jonka luonnoksen tulisi olla valmis 15.11. mennessä.

Vesienhoitosuunnitelmien 2010 - 2015 toimenpiteiden toteutumisen seuranta tehdään syksyllä 2015 ja raportoidaan EU:iin joulukuussa 2015. Selänne kertoi, että vesienhoidon kehittämishanke, jossa selvitetään edellisen kauden onnistumisia ja kehittämiskohteita on käynnistynyt.

7. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

8. Seuraava kokous

Seuraava yhteistyöryhmän kokous pidetään syksyllä 2015.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 15.30.

Muistion laati Katja Leskisenoja

Liitteet:

- 1) Palaute, pintavedet
- 2) Palaute, pohjavedet
- 3) Kemiallisen luokittelun nykytila
- 4) Tulvariskien ajankohtaiset asiat